

2010-ES KOMPLEX VERSENYKULTÚRA
FELMÉRÉS
A KÖZIGAZGATÁSI SZAKEMBEREK KÖRÉBEN

Budapest, 2010. október 21.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	5
1.1. A kutatás módszere	5
1.2. A minta megbízhatósága	6
1.3. A kérdőív	7
1.4. A minta összetétele	8
2. Verseny-attitűd, gyakorlati piactudatosság	9
3. A Versenytörvény ismerete	15
3.1. A Versenytörvény általános ismerete	15
3.2. A Versenytörvény részletes ismerete	15
3.2.1 Ismeretek a Versenytörvény céljáról.....	16
3.2.2 Ismeretek a Versenytörvény tartalmáról	19
3.3. A Versenytörvény szerepe a közigazgatásban	20
3.4. A versenyszabályozás értékelése	23
4. A GVH ismertsége, megítélése	24
4.1. A GVH általános ismertsége	24
4.2. A GVH hatáskörének, eszközeinek ismerete	26
4.3. A GVH megítélése	29
5. Összesített ismereti mutató	35

Vezetői összefoglaló

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja megbízásából a MASMI Hungary Piackutató Intézet felmérést végzett több célcsoportban, köztük a magyarországi közigazgatási szakemberek körében. A kutatás célja az volt, hogy feltérképezzük az önkormányzati és államigazgatási szakemberek ismereteit, véleményét a Versenytörvénnyel, a GVH-val és általában a magyar versenyszabályozással, illetve piaci helyzettel kapcsolatban.

Az adatfelvétel 200 fős mintán, 10 perces kérdőívet alkalmazó, telefonos megkérdezéssel történt 2010 szeptemberében.

Versenyattitúd és gyakorlati piactudatosság

- Minden második közigazgatási szakember szerint az ideális helyzetet az állam és a piaci verseny egyensúlya jelenti. Több mint egyharmaduk (36%) a piaci versenyt preferálja az állami szabályozással szemben, egytizedük pedig az állami beavatkozás nagyobb súlyát, illetve kizárólagosságát tartja kívánatosnak.
- A jelenlegi versenyt a nagy többségük az ideálisnál gyengébbnek gondolja. A három vizsgált területen: a szolgáltatások, élelmiszerek, műszaki és háztartási cikkek piacán ebben a sorrendben csökken azok aránya, akik erőteljesebb versenyt szorgalmaznának az adott piacon.
- A közigazgatási szakemberek többsége (52%) – magánszemélyként – a „változóan piactudatos” fogyasztókhöz tartozik, 36%-uk bizonyult „következetesen piactudatos fogyasztónak”, míg minden nyolcadik (12%) megkérdezett a „nem piactudatos” kategóriába esett. A deklarált versenypártiság és a gyakorlati piactudatosság egyidejű vizsgálatából az derül ki, hogy a közigazgatási szakemberek alig több mint egytizede (12%) deklaráltan versenypárti és piactudatos egyszerre.

A versenyszabályozással kapcsolatos ismeretek

- A közigazgatási szakemberek 81%-a hallott már a Versenytörvényről.
- Mindössze 14%-uk tudta spontán módon helyesen meghatározni a Versenytörvény célját. A célok ismeretének támogatott vizsgálata során viszont már a háromnegyedük egyetértett azzal, hogy a Versenytörvény alapvető célja a „gazdasági verseny fenntartása a különböző piacokon”. Ennél jóval kevesebben, 60%-uk tudta csak helyesen azt, hogy „a fogyasztók tájékozottságának biztosítása” is célja a törvénynek.
- A közhivatalnokok 71%-a tudja, hogy a Versenytörvény a vállalkozások, cégek gazdasági ügyeire vonatkozóan tartalmaz előírásokat, ugyanakkor csak minden hetedik (14%) van tisztában azzal, hogy a törvény kizárólag a vállalkozások gazdasági ügyeit érinti (a felsoroltak közül).

- Egy több kérdésből képzett ismereti mutató alapján a közhivatalnokok közel egynegyedéről (23%) mondható el, hogy nagyon jól tájékozott a versenyszabályozással kapcsolatban, további egyharmaduk (34%) ismeri azt elég jól (több jó választ adott, mint rosszat). Egynegyedük (24%) azonban egyáltalán nem tájékozott e téren.
- A közigazgatási szakemberek egyötöde (19%) véli úgy, hogy a jelenlegi versenyszabályozás megfelel az aktuális jogi és gazdasági követelményeknek. Az elégedetlenség inkább abból fakad, hogy túl megengedőnek tartják a szabályozást a vállalkozásokkal szemben (22%). Túl szigorúnak mindössze 5% véli, ambivalens véleménye (bizonyos területeken túl szigorú, másokon túl megengedő) pedig 11%-uknak van.
- A közigazgatási szakemberek háromnegyede (76%) tudja, hogy a Versenytörvény állami és önkormányzati vállalatokra is vonatkozik. Kevesebb közigazgatási szakember (51%) van viszont tisztában azzal, hogy a Versenytörvény az állami szervekre vonatkozóan is tartalmaz előírásokat, konkrét helyes szabályt/előírást pedig senki nem tudott említeni.
- A közbeszerzéssel (is) foglalkozó közhivatalnokok közül minden ötödik fordulna a GVH-hoz, ha azt tapasztalnák, hogy a közbeszerzésen részt vevő ajánlattévő cégek egymással összebeszélve egyeztették az ajánlatukat, a relatív többség (41%) a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz fordulna.
- A jogszabálytervezetek előkészítésével (is) foglalkozó közigazgatási szakemberek egyharmada tudja azt, hogy a GVH-val véleményeztetni kell bizonyos jogszabályok vagy intézkedések tervezetét (még ha ezt spontán módon nem is említették az erre vonatkozó nyitott kérdésnél).

A GVH ismertsége, megítélése

- A megkérdezett közigazgatási szakemberek közül szinte mindenki hallott már a GVH-ról; de senki nem volt körükben, aki teljes mértékben tájékozottnak érzi magát a GVH munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban. A legtöbben (38%) közepesre osztályozták ismeretük szintjét, minden második közhivatalnok pedig bevallottan nem igazán érzi magát tájékozottnak a GVH-val kapcsolatban.
- A tájékozottság viszonylag alacsony szintje ellenére a közhivatalnokok háromnegyede vállalkozott arra, hogy értékelje a GVH munkáját; bár az is igaz, hogy a legtöbben (42%) semleges osztályzatot adtak. A pozitív és negatív értékelések közül az előbbiek valamivel nagyobb arányt képviseltek, így az 1-5-ig terjedő skálán számított átlagosztályzat valamivel hármast felelt. A GVH-ról kialakult általános összkép a döntések igazságosságának és a tájékoztatás részletességének megítélésével van a legszorosabb kapcsolatban.
  - Minden harmadik (31%) közigazgatási szakember gondolja úgy, hogy a GVH fellépése éppen megfelelő a megbüntetett vállalatok száma és a büntetések mértéke alapján, a kevésbé elégedettek többsége úgy véli, hogy a GVH inkább engedékeny ezen a téren (27%). A megkérdezettek közel egyharmada nem tudta minősíteni a GVH-t ebből a szempontból.

1. Bevezető

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja megbízásából a MASMI Hungary Piackutató Intézet felmérést végzett a GVH és a versenyszabályok ismertségéről, megítéléséről a lakosság, valamint a versenyhivatali munka szempontjából kiemelt csoportok (vállalkozások, jogászok, közigazgatási szakemberek, gazdasági újságírók) körében.

A GVH rendszeresen rendel meg közvélemény-kutatásokat e témában. A tanulmányban feltüntetett 2004-es és 2007-es adatok a TÁRKI felméréséből származnak. A jelenlegi kutatás a korábbiakhoz képest frissített, néhány kérdéssel kibővített kérdőívvel, hasonló célcsoportok körében zajlott. Idén a lakosságon, a jogászokon, a vállalkozókon és a gazdasági újságírókon túl önkormányzati és államigazgatási szakembereket is bevontunk a kutatásba, akik egy új, ún. *közigazgatási célcsoport*ban kaptak helyet. A kérdőívek módosításait, illetve az új célcsoport bevonásához kapcsolódó módszertani részleteket a MASMI a GVH munkatársaival együttműködve dolgozta ki.

A kutatás fókuszában az alábbi témakörök állnak:

- versennyel kapcsolatos attitűd és fogyasztói attitűd
- verseny a saját iparágban (vállalkozóknál)
- a Verseny törvény ismertsége általában és részleteiben
- a GVH ismertsége, a GVH feladatainak, illetve hatáskörének ismerete, munkájának megítélése
- az EU tagság hatása a versenyszabályozásra

Ez a tanulmány a közigazgatási szakemberek véleményét, ismereteit elemzi.

1.1. A kutatás módszere

Az adatfelvétel módja:	telefonos interjúk (CATI)
Az adatfelvétel ideje:	2010. szeptember 9-24.
Alapsokaság:	közigazgatási szakemberek
Minta:	200 közigazgatási szakember, ebből: <ul style="list-style-type: none"> • 100 önkormányzati • 100 központi közigazgatási

A közigazgatási mintánál egyenlő számú (100-100) interjút készítettünk a két vizsgált szegmensben, vagyis a mintavétel során (az ajánlatkéréssel összhangban) aránytalan rétegezést használtunk. A minta összeállítása során az ajánlati felhívás és a GVH-val folytatott egyeztetések alapján a következő elveket tartottuk szem előtt:

- Az **önkormányzati célcsoportot** a települési önkormányzatoknál dolgozó fizetett hivatalnokok, köztisztviselők alkotják (tehát szakemberek, és nem a képviselőtestületbe választott politikusok vagy azok tanácsadói). A mintába az önkormányzat saját vállalkozásait (pl. közműveket) felügyelő osztályok vezetői, illetve olyan szakemberek kerülhettek be, akik részt vesznek a helyi szintű gazdasági vagy szabályozási döntések előkészítésében, vagy foglalkoznak ilyen jellegű ügyekkel.

Első lépésben a megkeresendő önkormányzatokat (pontosabban azok hivatali képviselőjét) választottuk ki, majd ezt követően a helyi szervezeti adottságoknak megfelelően, az adott önkormányzat tisztviselőinek iránymutatása alapján választottuk ki az interjúalanyt.

A Megrendelő igényeinek megfelelően a helyi önkormányzatok közül a gazdaságilag jelentősebbekre koncentráltunk. A GVH-val történt egyeztetések alapján az önkormányzatok „gazdasági jelentőségének” indikátoraként a helyi adóbevételeket jelöltük meg. Az önkormányzatok kiválasztásánál törekedtünk arra, hogy Budapest minden kerülete és az összes megyei jogú város települési önkormányzata képviseltesse magát a mintában¹. Az egyéb települési önkormányzatok közül azok kerülhettek a mintába, amelyek a helyi adóbevételek nagysága alapján a 700 legjelentősebb önkormányzat közé tartoznak (a felső kb. 20%-ba).

- Az **államigazgatási** almintába a központi közigazgatási szerveknél, azaz a minisztériumokban és azok – döntéselőkészítéssel vagy javaslatok megfogalmazásával is foglalkozó – (a GVH-val való egyeztetés alapján meghatározott) háttérintézményeiben dolgozó köztisztviselők kerültek. Szűrőfeltételként azt vártuk el, hogy a válaszadó munkája – saját bevallása szerint – szervesen kapcsolódjon a vizsgált területekhez.

1.2. A minta megbízhatósága

Egy minta megbízhatóságát a minta konfidencia-intervallumával szokás jellemezni. Ez az érték azt mutatja meg, hogy a reprezentatív kiválasztás szabályainak betartása esetén a minta segítségével mért érték maximálisan (azaz matematikai értelemben vett elképzelhető „legrosszabb esetben”, szimmetrikus eloszlás esetén) mennyire térhet el attól a hipotetikus eredménytől, amit akkor kaptunk volna, ha nem mintát veszünk, hanem az alapsokaság minden egyes tagját megkérdeztük volna.

A teljes mintát tekintve (N=200), 95%-os megbízhatósági szinten $\pm 7,1\%$, az egyes részmintákat tekintve (N=100 esetén) $\pm 9,8\%$ konfidencia-intervallummal számolhatunk az

¹ Ez a törekvés minden második fővárosi és megyei jogú városi önkormányzatnál végződött sikeres interjúval.

elemzés során, azaz az értékelésnél 95%-os biztonsággal állíthatjuk, hogy a kapott eredmény maximum ekkora mértékben térhet el a célcsoport egészének véleményétől.

1.3. A kérdőív

A kérdőívet a megbízó képviselőivel folytatott konzultációk során állítottuk össze, melynek során két szempontot tartottunk szem előtt: a többi célcsoport adataival való összehasonlíthatóságot és azt, hogy a kérdéseinkre minél inkább releváns válaszokat kapjunk. Időbeli összehasonlításra ennél a célcsoportnál – korábbi adatok híján – nincs lehetőségünk.

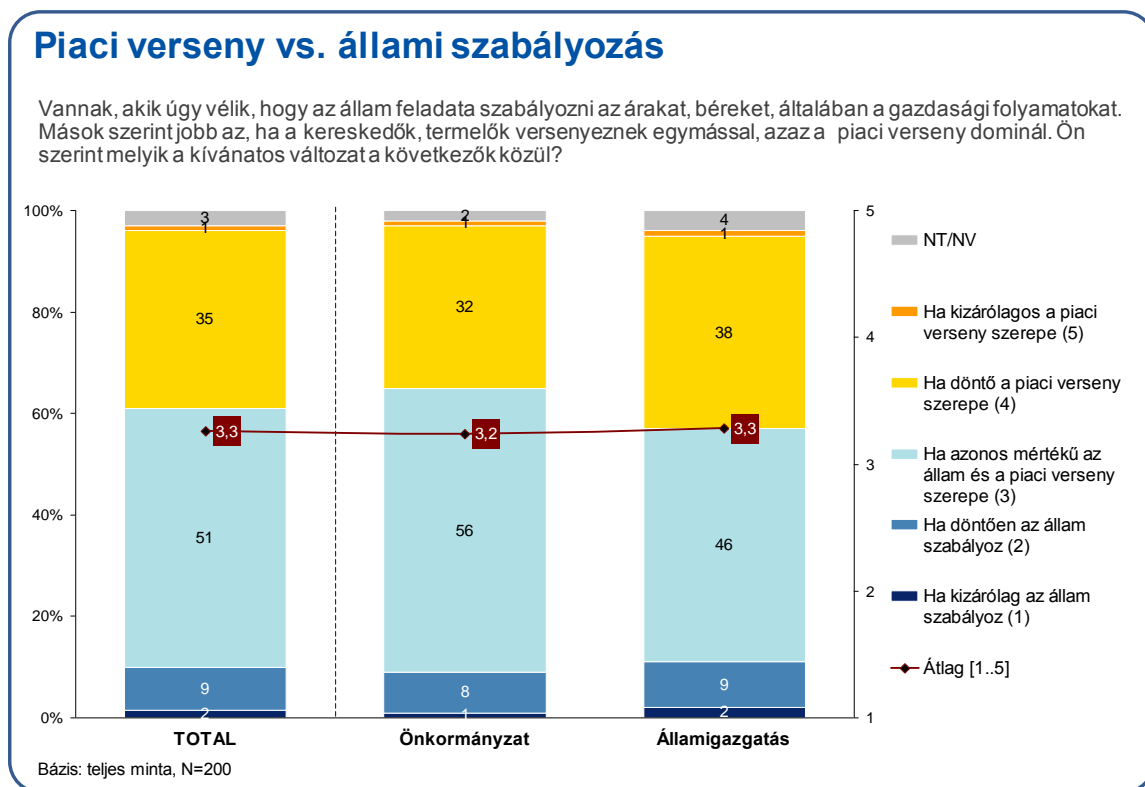
1.4. A minta összetétele

		Elemzés	Részarány
Nem	Férfi	62	31%
	Nő	138	69%
Kor	20-39 éves	63	32%
	40-49 éves	61	31%
	50-59 éves	74	37%
	60 éves vagy idősebb	2	1%
Településtípus	Budapest	114	57%
	Város	47	24%
	Község	39	20%
Régió	Központi régió	124	62%
	Kelet-Magyarország	41	21%
	Nyugat-Magyarország	35	18%
Érintett területek	Gazdasági döntések előkészítése	159	80%
	Döntéshozatal gazdasági ügyekben	60	30%
	Vállalkozások gazdasági tevékenységével kapcsolatos szabályozás	34	17%
	Közbeszerzések	96	48%
	Jogszabálytervezet előkészítése	123	62%
	Közszolgáltatókkal kapcsolatos ügyek	127	64%
Beosztás	Főosztályvezető / helyettes	12	6%
	Osztályvezető / helyettes	21	11%
	Csoportvezető / helyettes	39	20%
	Irodavezető	15	8%
	Gazdasági vezető	7	4%
	Egyéb vezető	4	2%
	Főelőadó, főmunkatárs	16	8%
	Főtanácsos, tanácsos	6	3%
	Jegyző, aljegyző, körjegyző	20	10%
	Jogi munkatárs	12	6%
	Gazdasági munkatárs	39	20%
	Egyéb előadó, munkatárs	9	5%
ÖSSZESEN		200	100%

2. Verseny-attitűd, gyakorlati piactudatosság

A megkérdezett közigazgatási szakemberek többsége (51%) szerint az ideális helyzetet az állam és a piaci verseny egyensúlya jelenti. Több mint egyharmaduk (36%) a piaci versenyt preferálja az állami szabályozással szemben, bár ezen belül a teljesen szabad, állami beavatkozástól mentes versenyt mindössze 1%-uk tartaná kívánatosnak. A közhivatalnokok egytizede tartja kívánatosnak az állami beavatkozás nagyobb súlyát, illetve kizárólagosságát.

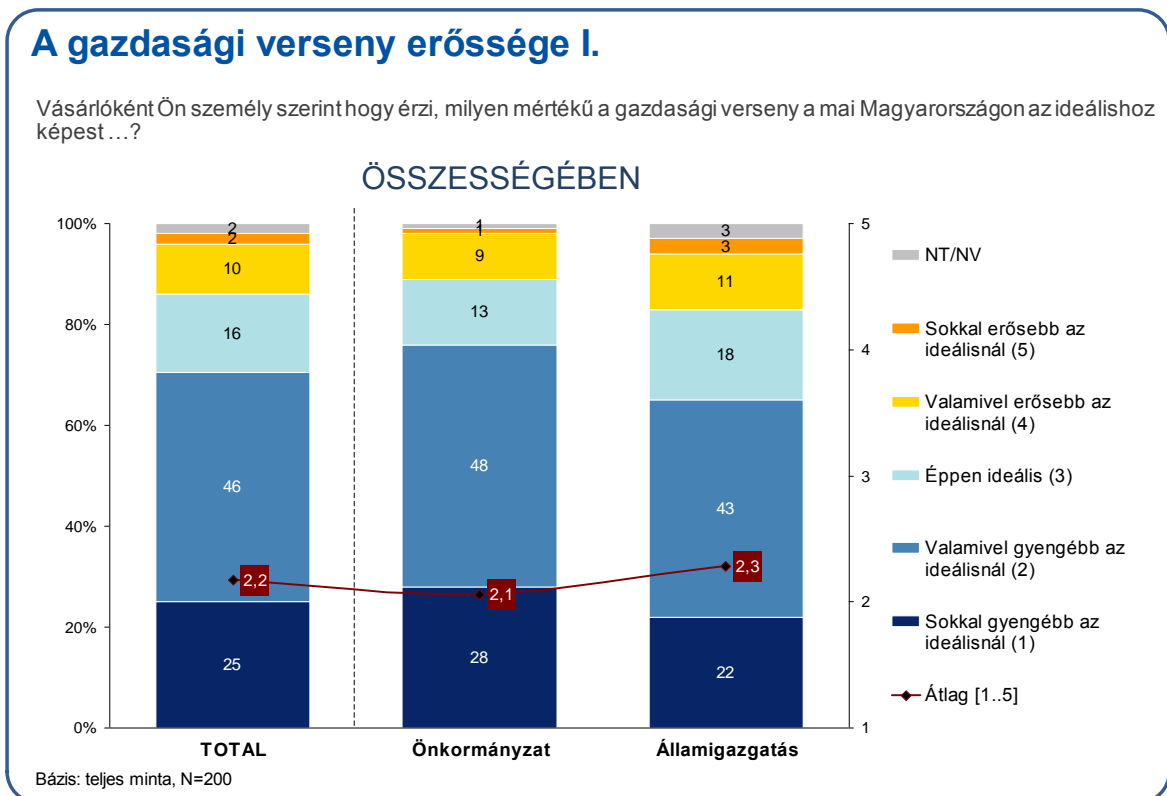

Az államigazgatásban dolgozók valamivel jobban preferálják a piaci versenyt, mint az önkormányzati szakemberek, ami leginkább a 4-es vagy 5-ös skálaértékeket választók részarányából (TOP2Box) látszik. Az 5 fokozatú skálán (ahol az 1-es jelenti a kizárólagos állami szabályozást, az 5-ös pedig a teljesen szabad piaci versenyt) mért eredményekből számolt átlagok alig térnek el a két részmintában.

Az egyéb jellemzők közül csak a megkérdezett életkora mutatott összefüggést ezzel a kérdéssel: az 50 év feletti jobban igényelnék az állami szabályozást, mint a fiatalabbak.

A közigazgatási szakemberek egyhatoda (16%) érzékeli magánemberként, vásárlóként ideális mértékűnek a versenyt. A nagy többség (71%) a szükségesnél gyengébbnek gondolja azt: egynegyedük szerint sokkal gyengébb, közel felük (46%) szerint valamivel gyengébb. Mindössze 12% érzi úgy, hogy a verseny erősebb a kívánatosnál.

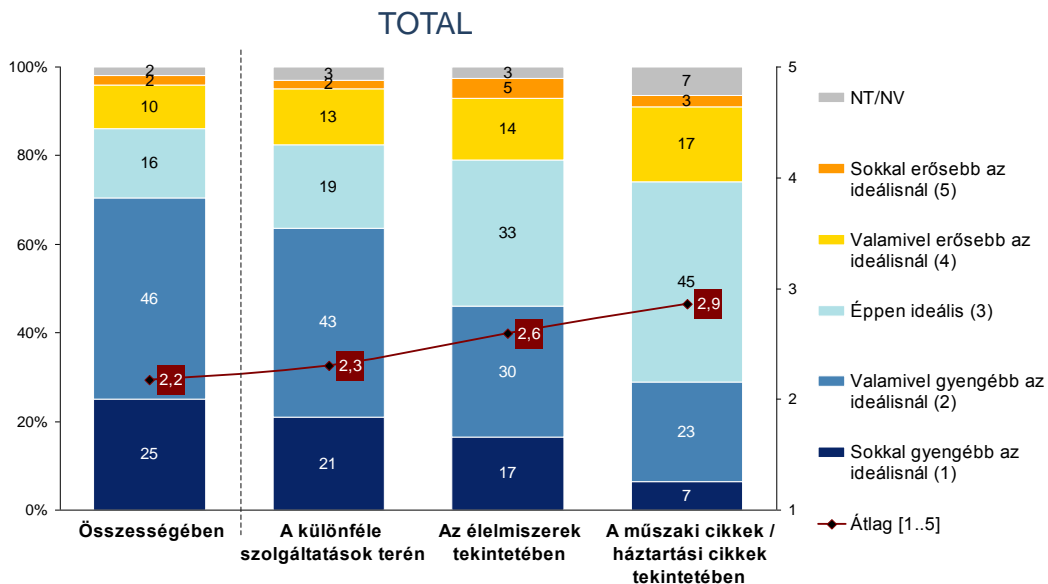
Az államigazgatásban dolgozók közül kevesebben (65%) érzik az ideálisnál gyengébbnek a versenyt, mint az önkormányzati munkatársak közül (76%).

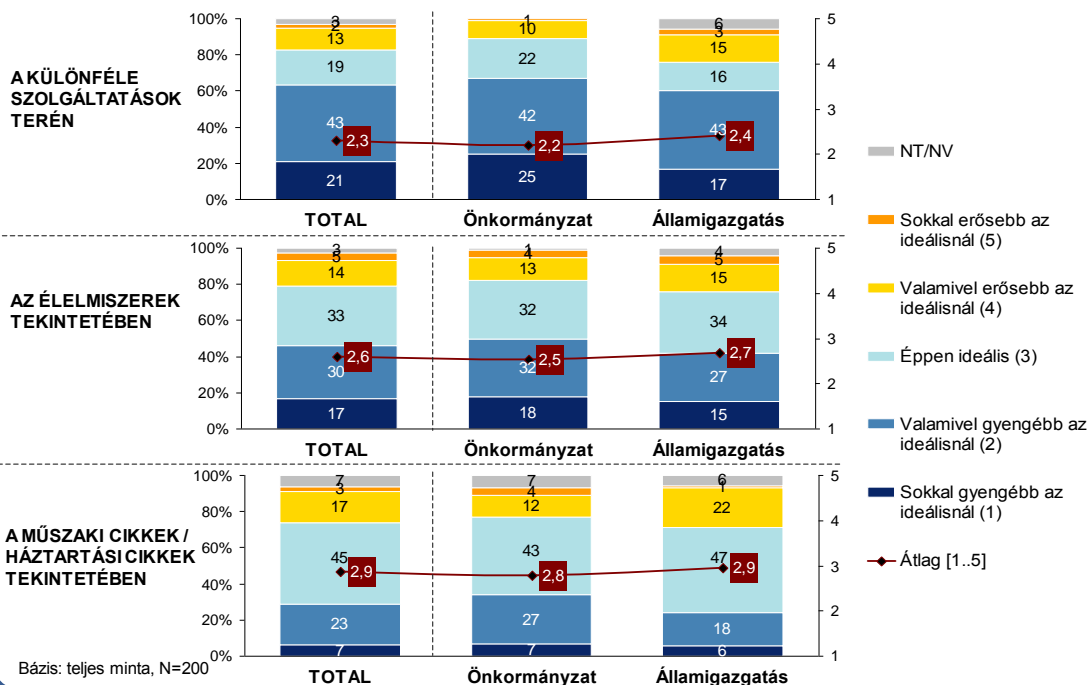
A verseny erősségének megítéléséről nemcsak összességében kérdeztük a közigazgatási szakembereket, hanem három konkrét terület – szolgáltatások, élelmiszerek, műszaki és háztartási cikkek – tekintetében is. E három terület közül a szolgáltatások területén érzik a leggyengébbnek a versenyt a megkérdezettek mindkét szegmensben. A legtöbben a műszaki cikkek versenyére mondták azt, hogy éppen ideális (a teljes minta 45%-a), de még ezen a piacon is többen preferálnának erősebb (30%), mint gyengébb (20%) versenyt.

A gazdasági verseny erőssége II.

Vásárlóként Ön személy szerint hogy érzi, milyen mértékű a gazdasági verseny a mai Magyarországon az ideálishoz képest...?

A gazdasági verseny erőssége III.

A gyakorlati piactudatosságot – vagyis azt, hogy a válaszadó konkrét (bár hipotetikus) élethelyzetekben, fogyasztóként hogyan viselkedne, mennyire alaposan tájékozódna, illetve mennyire alapozna a versenyre – két kérdés vizsgálta. Az egyik arra kérdezett rá, hogy milyen gyakran olvassa el az „apró betűs részeket” a szerződéskötéseknél (gyakorlati tájékozódás), a másik pedig a lakásfelújítást végző szakember kiválasztásának módjához kapcsolódóan, a versennyel összefüggő attitűdöt kívánta felmérni.

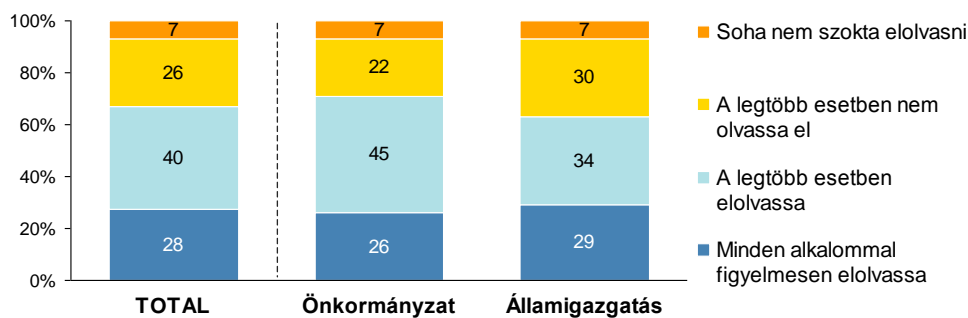
A közigazgatási szakemberek több mint kétharmada (68%) állította azt, hogy az esetek túlnyomó többségében el szokta olvasni az „apró betűs” részeket is, amikor magánszemélyként szerződést köt egy szolgáltatóval, 43%-uk pedig úgy nyilatkozott, hogy lakásfelújítás esetén több forrásból is érdeklődne, mielőtt döntene egy szakember mellett.

Mindössze 7% azoknak az aránya, akik soha nem olvassák el az apró betűs részeket a szerződéskötések során.

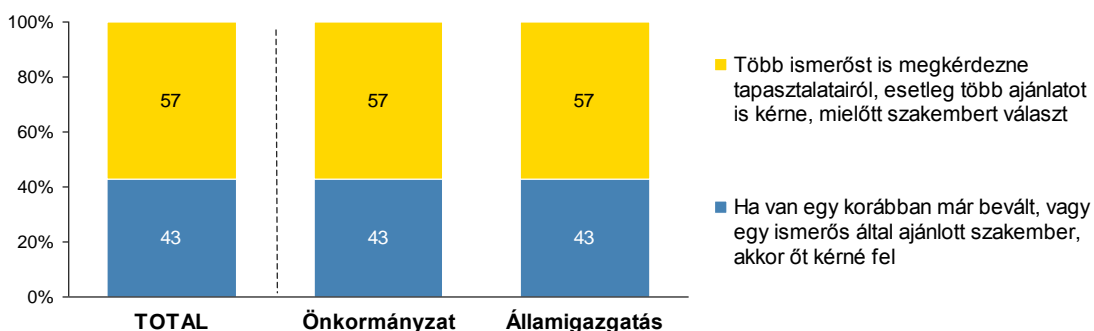
Az államigazgatási részmintában magasabb volt azok aránya, akik úgy nyilatkoztak, hogy a legtöbb esetben nem olvassák el az apró betűs részeket. A szakemberek kiválasztása terén viszont nincs különbség a két almintá között.

Gyakorlati tudatosság I.

El szokta Ön olvasni az „apró betűs” részeket is, amikor magánszemélyként pénzügyi-, közüzemi-, vagy mobil-szolgáltatóval szerződést köt?

Tegyük fel, hogy fel szeretné újítani az otthonát és ehhez szakemberre van szüksége. Melyik állítás jellemző Önre inkább?

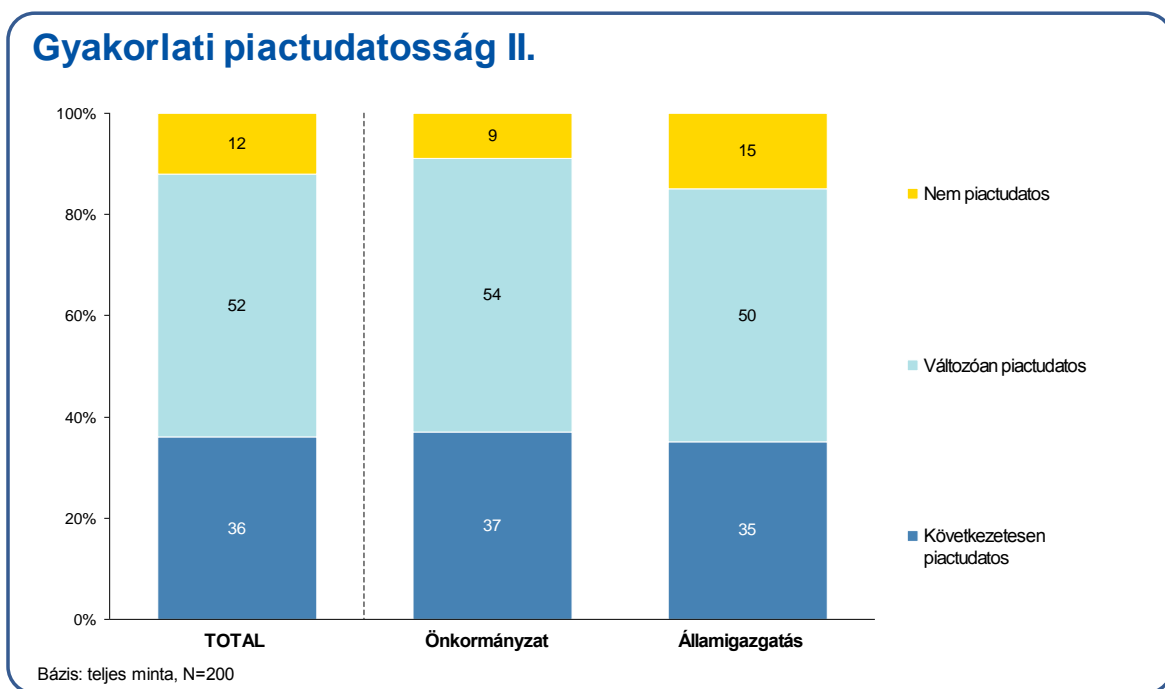

Bázis: teljes minta, N=200

A megkérdezetteket – a fenti két kérdésre adott válaszaik alapján – három, a gyakorlati piactudatosság szerint kialakított csoportba soroltuk:

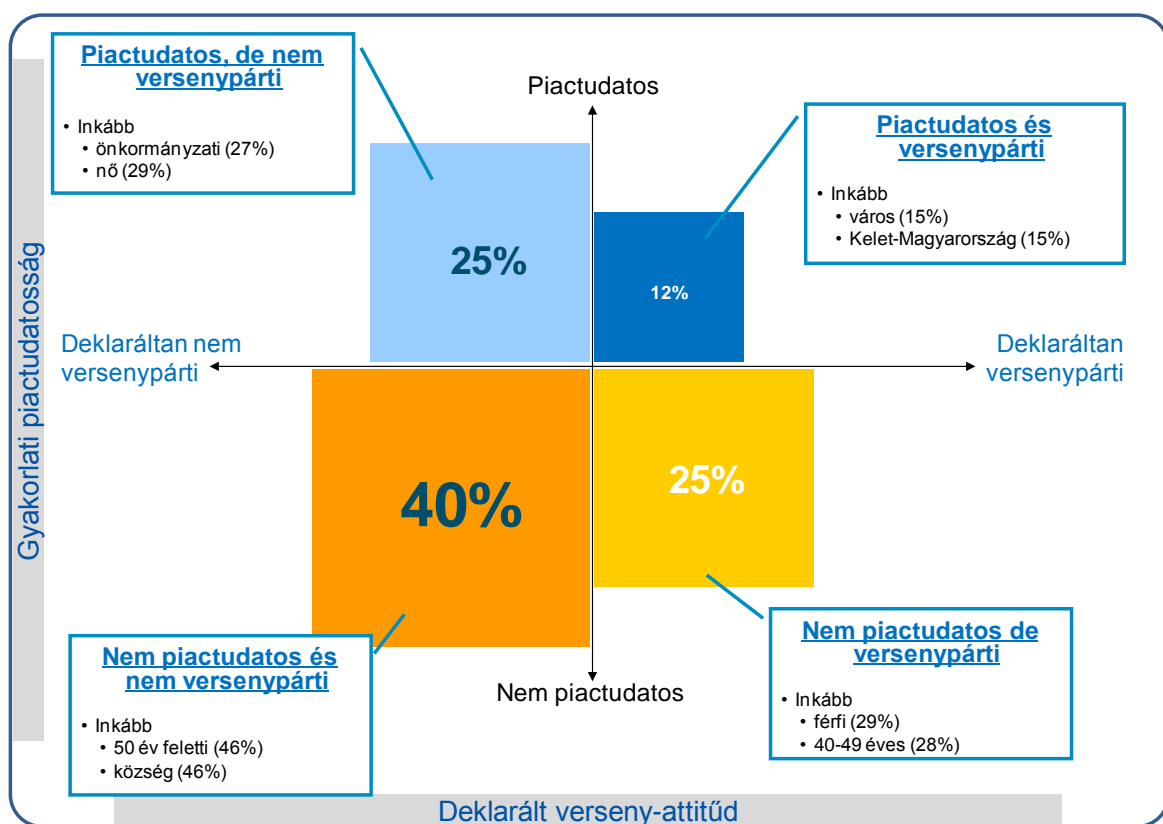
- Következetesen piactudatos fogyasztók: akik a legtöbb esetben, vagy minden alkalommal elolvassák az „apró betűs” részeket és a szakemberválasztásnál is alternatívákban gondolkoznak (vagyis a gyakorlatban is élnek a piacgazdaság lehetőségeivel).
- Változóan piactudatos fogyasztók: akik vagy (a legtöbb esetben / minden alkalommal) elolvassák az „apró betűs” részeket, vagy a szakemberválasztás előtt alternatívákban gondolkoznak.
- Nem piactudatos fogyasztók: akik magánszemélyként nem próbálnak élni a verseny piacok adta lehetőséggel, illetve nem mutatnak igényt az ezeken szükséges alaposabb tájékozódásra a két kiválasztott fogyasztói döntési helyzetben; azaz többnyire nem olvassák el az apró betűs részeket a szerződéseknél, és nem keresik az alternatívákat a szakemberek kiválasztása során.

A közigazgatási szakemberek többsége (52%) a „változóan piactudatos” fogyasztók közül kerül ki, 36%-uk bizonyult „következetesen piactudatos fogyasztónak”, minden nyolcadik (12%) pedig a „nem piactudatos” kategóriába sorolódott. Ez utóbbi csoport felülreprezentált az államigazgatási dolgozók körében (15%).

E két dimenziót – azaz a versenyhez való „elvi” hozzáállást és a gyakorlatban tanúsított piactudatosságot – együttesen is vizsgáltuk. A gyakorlati piactudatosságot a korábbiakban már definiáltuk². A „deklaráltan versenypárti” kategóriába tartozás feltétele az, hogy a válaszadó kívánatosnak tartsa a piaci verseny dominanciáját, azaz azt, hogy kizárólagos vagy döntő legyen a piaci verseny szerepe a gazdasági folyamatokban.

A közigazgatási szakembereket e két dimenzió alapján négy különböző csoportba lehet besorolni. Ezt a következő ábra szemlélteti. A válaszadók mindössze 12%-a egyszerre deklaráltan versenypárti és piactudatos is. Egynegyedükre jellemző a gyakorlati piactudatosság, de nem jellemző a versenypártiság, további egynegyedük pedig csak versenypártinak mondható, piactudatos fogyasztónak nem. A megkérdezettek 40%-a sem nem piactudatos, sem nem versenypárti.

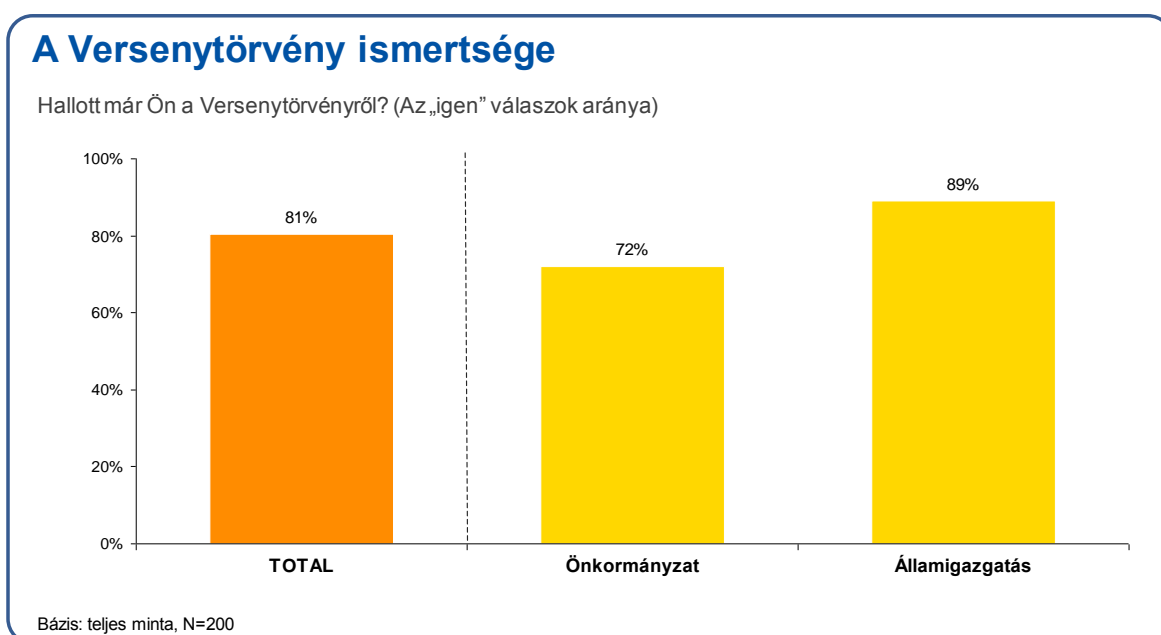
² Ebben a felosztásban az egyszerűség kedvéért összevontuk a „változóan piactudatos” és a „nem piactudatos” kategóriákat, és „piactudatos” fogyasztónak csak a „következetesen piactudatosakat” neveztük (akik az apró betűs részeket is elolvassák és a szakemberválasztásnál is alternatívákban gondolkodnak).

3. A Versenytörvény ismerete

3.1. A Versenytörvény általános ismerete

A közigazgatási szakemberek 81%-a hallott már a Versenytörvényről. Szignifikáns eltérés tapasztalható a két vizsgált szegmens között; míg az önkormányzati szakemberek esetén a törvényt ismerők aránya 72%, addig az államigazgatásban dolgozók esetében 89%.

Az átlagosnál magasabb a törvényt ismerők aránya a férfiak (95%) és a budapestiek (89%) körében.

3.2. A Versenytörvény részletes ismerete

Az általános ismertségen túl a vizsgálat arra is kitért, hogy milyen részletes ismereteik vannak a közigazgatási szakembereknek a Versenytörvény céljával, tartalmával, hatásköreivel kapcsolatban.

3.2.1 Ismeretek a Versenytörvény céljáról

Először egy teljesen nyitott, majd egy több állításos, zárt kérdés vizsgálta a Versenytörvény céljára vonatkozó ismereteket. A nyitott kérdés szöveges válaszait utólag kódoltuk, majd ezeket a kódokat a GVH munkatársainak segítségével csoportosítottuk a válasz helyessége alapján 6 kategóriába (jó, inkább jó, kétértelmű, inkább rossz, rossz, illetve semmitmondó válasz). A részletesen kódolt válaszok említési számát és a teljes mintára vetített százalékos arányát mutatja az alábbi táblázat.

Ön szerint mi volt a törvényhozók szándéka a Versenytörvény megalkotásával?		
<i>Bázis: teljes minta (N=200)</i>	Említések száma	Százalékos arány
Egyértelműen helyes válaszok:		
Fogyasztók védelme, jó legyen a fogyasztóknak	9	5%
Kartellek, egyeztetések megakadályozása	8	4%
Tisztességtelen piaci magatartás megakadályozása	7	4%
A verseny elősegítése, fenntartása	7	4%
Visszaélések megakadályozása	1	1%
Jobb termékek, jobb minőség, nagyobb választék	1	1%
Uniós jogszabályok, normák érvényesítése	1	1%
Kétértelmű válaszok³:		
Tiszta, tisztességes, igazságos verseny biztosítása	41	21%
Tiszta, átlátható, tisztességes körülmények megteremtése a piacon	20	10%
Verseny szabályozása, kontrollálása	17	9%
Esélyegyenlőség biztosítása a piaci szereplőknek	11	6%
Piaci szereplők, folyamatok szabályozása	9	5%
Egyensúly fenntartása	3	2%
Etikai szabályok betartatása	3	2%
Inkább rossz válaszok:		
Túl nagy piaci részesedés, erőfölény megakadályozása	8	4%
Monopóliumok kialakulásának megakadályozása	7	4%
Rossz válaszok:		
Szabályozás (általában)	3	2%
Árak szabályozása	2	1%
A gazdaság élénkítése, gazdasági helyzet javítása	2	1%
Korrupció háttérbe szorítása	1	1%
Egyéb válasz	2	1%
Semmitmondó válaszok / NT/NV:		
NT/NV	27	14%

³ Ezek a válaszok lehetnek helyesek is, helytelenek is, attól függően, hogy mire gondolt közben a válaszadó.

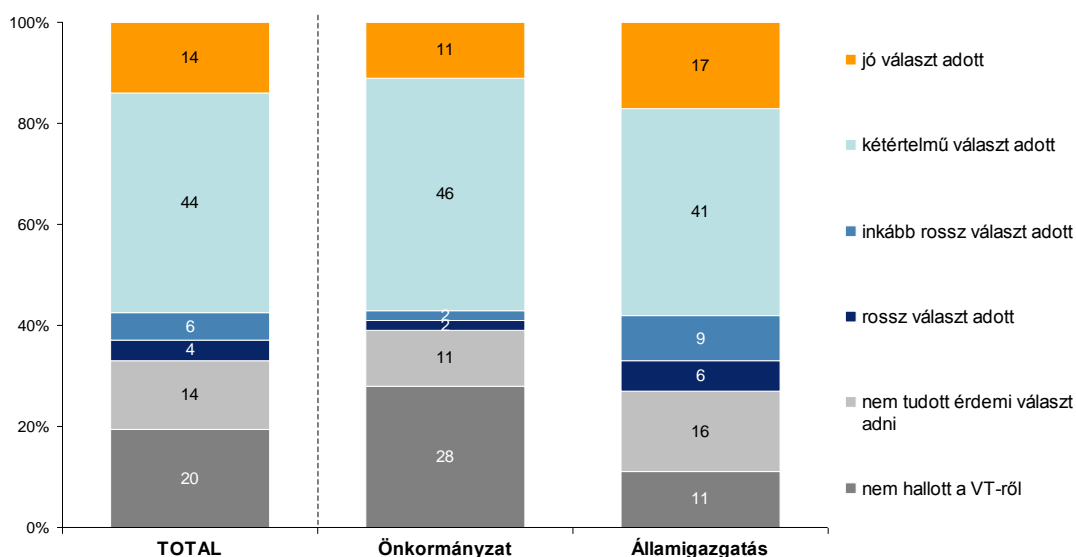

A nyitottan feltett kérdésekre adott válaszok helyessége alapján csoportokba soroltuk a válaszadókat. Aki többféle választ is adott, az egy köztes kategóriába került⁴. Ennek alapján elmondhatjuk, hogy a megkérdezett közigazgatási szakemberek 14%-a van teljes mértékben tisztában a Versenytörvény céljaival. Elég nagy hányaduk (50%-uk) adott csupán részben jó (kétértelmű vagy inkább rossz) választ erre a kérdésre. A teljesen tájékozatlanok aránya 38%, beleértve azokat is, akik nem tudtak érdemi választ adni, illetve nem is hallottak még a Versenytörvényről.

Az önkormányzati szakemberek közül az átlagosnál kevesebben adtak jó választ, náluk még inkább dominánsak a kétértelmű válaszok.

A Versenytörvény céljainak ismerete I.

Tudomása szerint mi a célja a Versenytörvénynek? – A válaszok helyessége alapján képzett kategóriák.

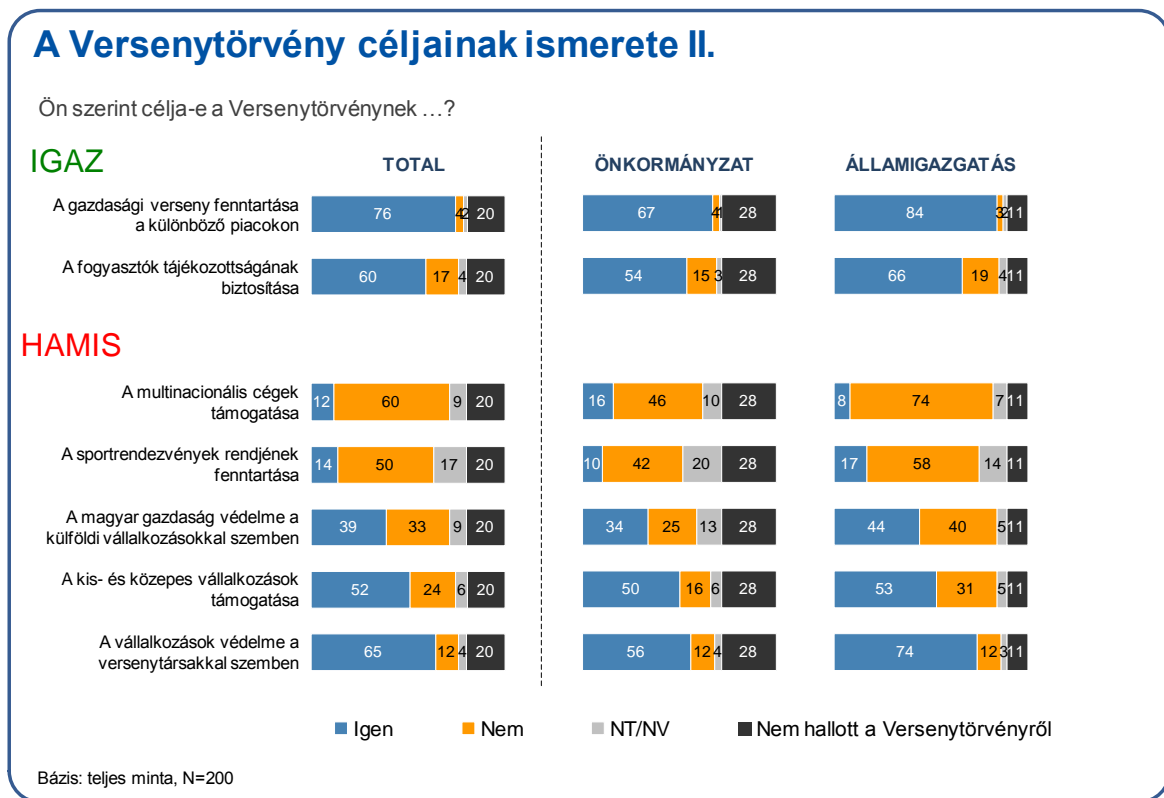

Bázis: teljes minta, N=200

⁴ Pl. egy jó és egy kétértelmű válasz esetén az „inkább jó”, egy jó és egy rossz válasz esetén a „kétértelmű” kategóriába került.

Az egyes lehetséges célok ismeretének támogatott vizsgálatában a túlnyomó többség (76%) helyesen állította, hogy a Versenytörvény alapvető célja a „gazdasági verseny fenntartása a különböző piacokon”. Ennél jóval kevesebben, a közigazgatási szakemberek kevesebb mint kétharmada (60%) tudta csak helyesen azt, hogy „a fogyasztók tájékoztatásának biztosítása” is célja a törvénynek.

A téves célmeghatározások között is akadtak azonban olyanok, amelyeket sokan igaznak vélték; a megkérdezettek kétharmada (65%) nyilatkozott úgy, hogy cél a „vállalkozások védelme a versenytársakkal szemben”, s csupán alig több mint egytizedük (12%) adott helyes választ ezen állítás kapcsán. A válaszadók több mint fele (52%) gondolja úgy, hogy „a kis- és közepes vállalatok támogatása” is a Versenytörvény céljai között szerepel. A közigazgatásban dolgozók 14%-a még a sportrendezvények rendjének fenntartását is a Versenytörvény feladatkörei közé sorolta.

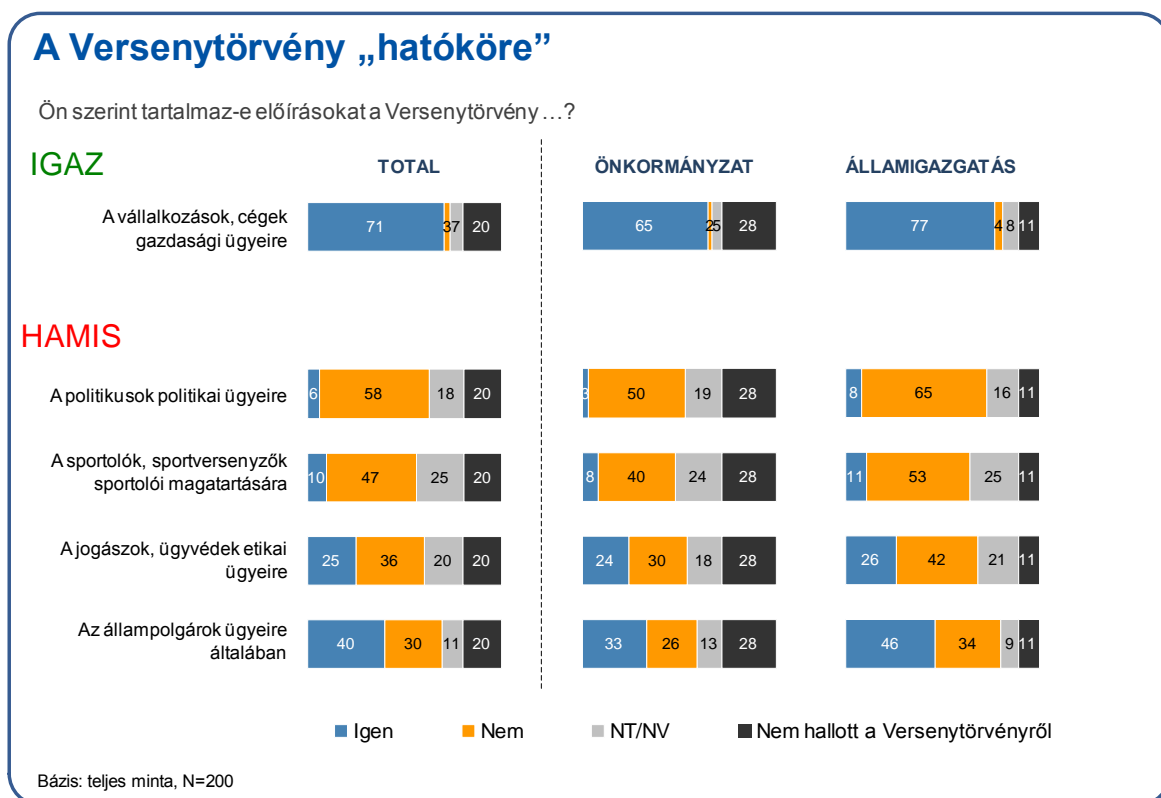

Mindössze a válaszadók 3%-a tudta mind a 7 állításra a helyes választ, viszont közel felük (47%) adott legalább négy jó választ (azaz több jó választ, mint rosszat).

3.2.2 Ismeretek a Versenytörvény tartalmáról

A megkérdezett közigazgatási szakemberek közel háromnegyede (71%) tudja, hogy a Versenytörvény a vállalkozások, cégek gazdasági ügyeire vonatkozóan tartalmaz előírásokat. A téves válaszok között viszonylag nagy arányban szerepeltek az állampolgárok ügyei általában (40%). A jogászok, ügyvédek etikai ügyeit 25%-uk vélte a Versenytörvény hatáskörébe tartozónak.

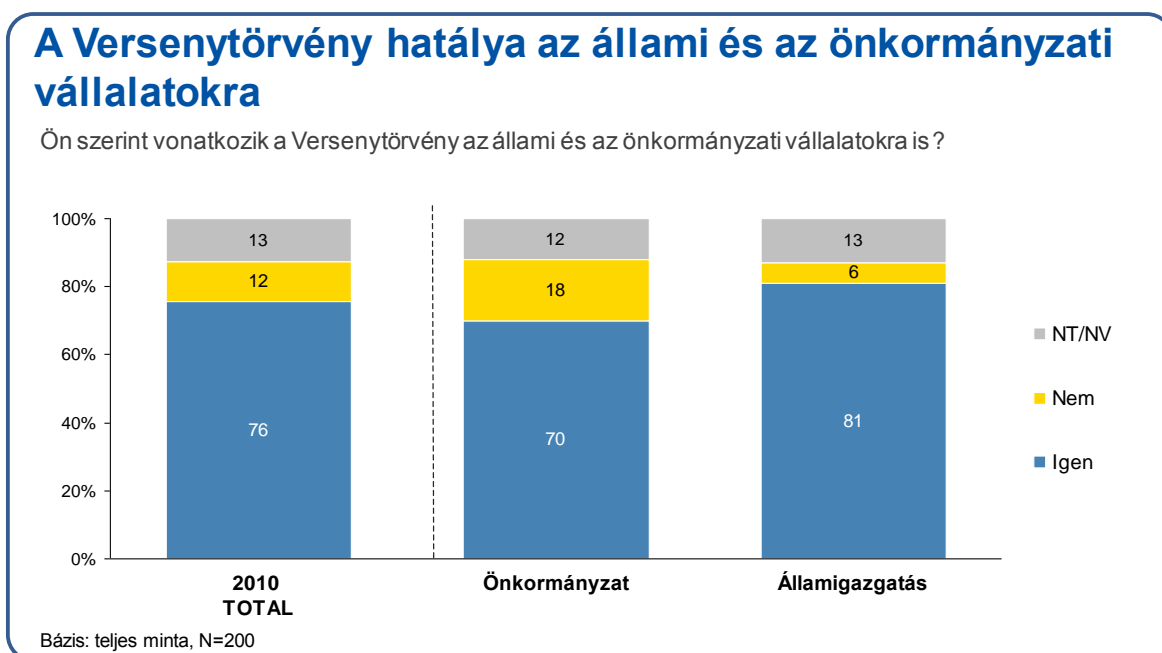
A kizárólag jó választ adók (akik csak a vállalkozások gazdasági ügyeit jelölték meg) aránya 15% volt.

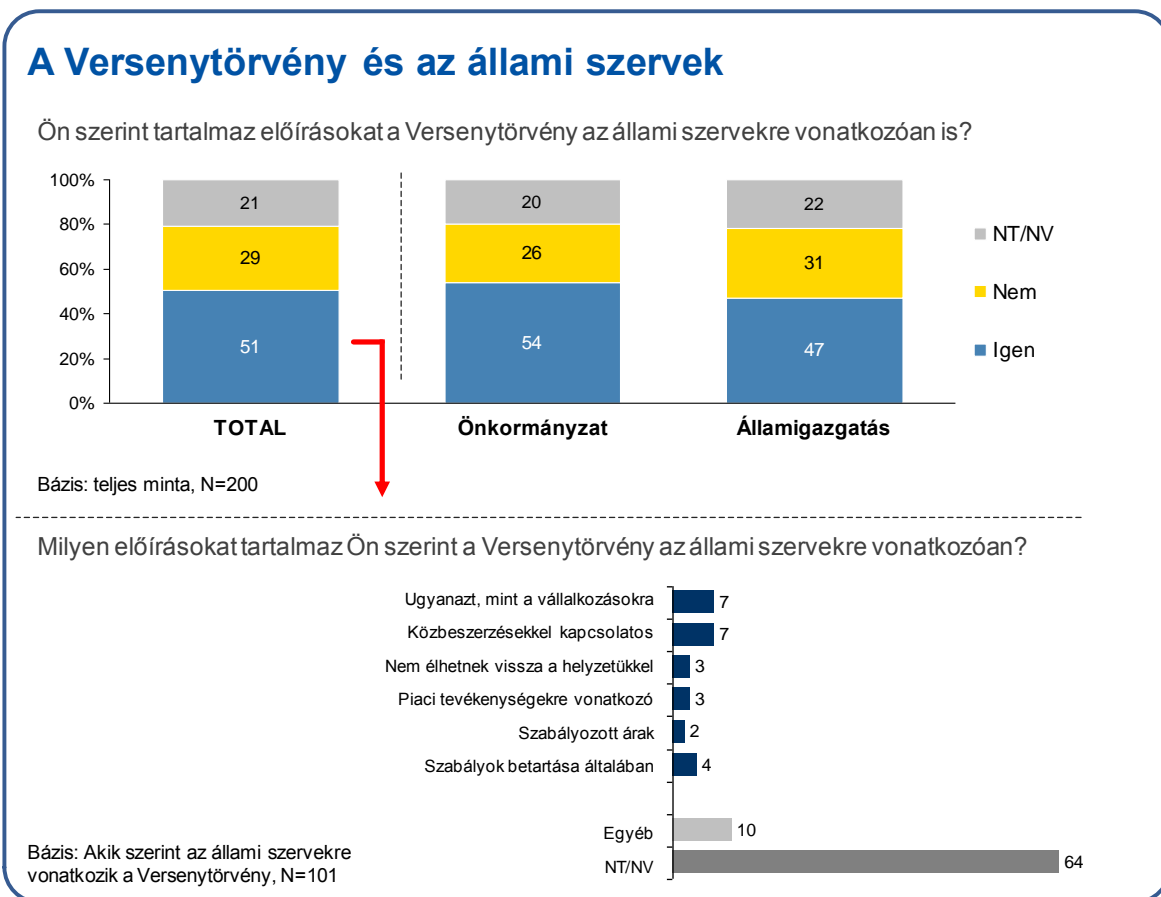
3.3. A Versenytörvény szerepe a közigazgatásban

A Versenytörvény ismerete kapcsán a kutatás kitért a versenyszabályozás állami, államigazgatási vonatkozásaira is. A témát két kérdéssel közelítettük meg: az egyikben a Versenytörvénynek az önkormányzatok vagy más állami szervek által irányított vállalatokra való érvényességéről kérdeztünk az interjúalanyokat, a másikban pedig arra voltunk kíváncsiak, hogy ismerik-e a Versenytörvény bizonyos, az állami szervekre vonatkozó előírásait.

A közigazgatási szakemberek háromnegyede (76%) tudja, hogy a Versenytörvény állami és önkormányzati vállalatokra is vonatkozik. Az önkormányzatok munkatársai közül 70%, míg az államigazgatásban dolgozók közül 81% adott helyes választ.

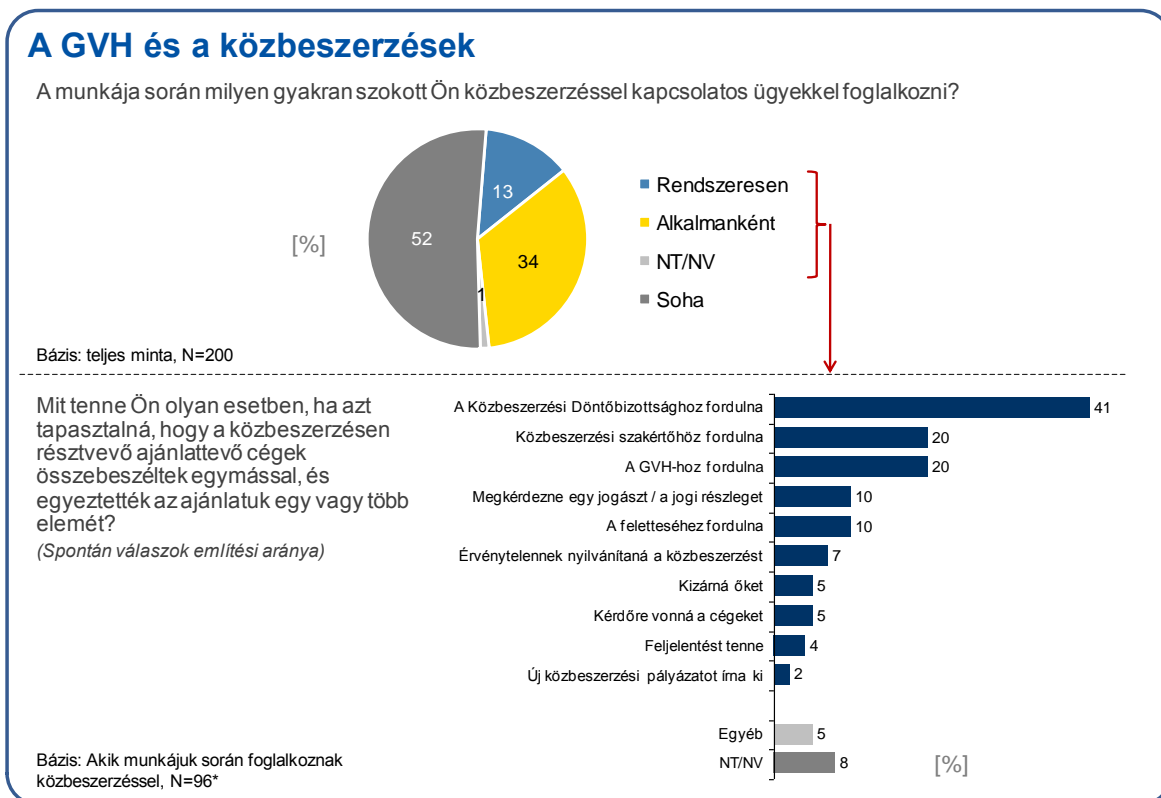
Kevesebb közigazgatási szakember (51%) van viszont tisztában azzal, hogy a Versenytörvény az állami szervekre vonatkozóan is tartalmaz előírásokat, és ezeknek a válaszoknak egy jelentős része is valószínűleg inkább csak tipp, mint konkrét tudás; legalábbis erre enged következtetni az a tény, hogy a helyesen válaszolók közül senki sem tudott valós, konkrét szabályt/előírást említeni. Kétharmada (64%) azoknak, akik szerint vannak a versenyszabályozásnak állami vonatkozásai, nem tudott említeni egyetlen konkrét vonatkozást sem, a többiek pedig téves válaszokat adtak⁵.

⁵ A válaszok helyességéről itt is a GVH iránymutatásai alapján döntöttünk. A helyes válasz ez lett volna: a versenyt érintő jogszabályok és intézkedések tervezeteinek előzetes véleményeztetése a GVH.

A megkérdezett közigazgatási szakemberek közel fele (48%) szokott közbeszerzésekkel foglalkozni munkája során. Közülük csak alig több mint minden negyedik végez rendszeresen ilyen tevékenységet.

Az érintetteket (akik szoktak közbeszerzésekkel foglalkozni) megkérdeztük, mit tennének, ha azt tapasztalnák, hogy a közbeszerzésen részt vevő ajánlattevő cégek egymással összebeszélve egyeztették az ajánlatuk egy vagy több elemét. A többségük (41%) a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz fordulna, 20-20%-uk közbeszerzési szakemberhez vagy a GVH-hoz. A válaszadók egytizede ilyen esetben megkérdezne egy jogászt, és hasonló azok aránya is, akik a felettesükhöz fordulnának.

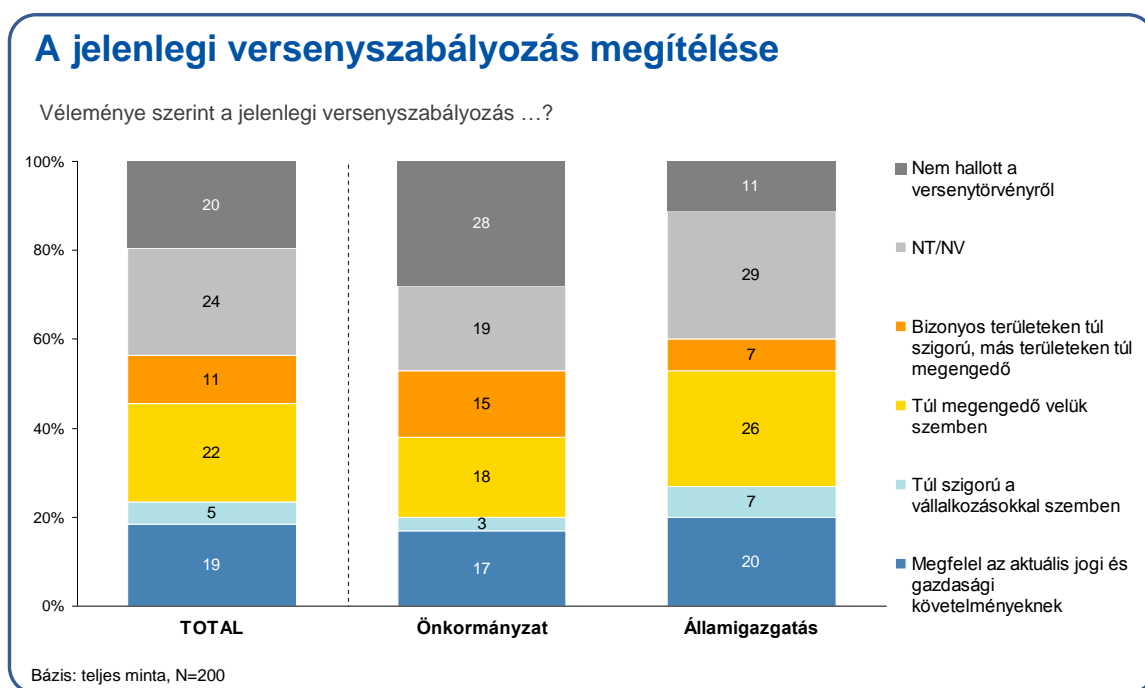

3.4. A versenyszabályozás értékelése

A közigazgatási szakemberek egyötöde (19%) (a kérdésben állást foglalók egyharmada) véli úgy, hogy a jelenlegi versenyszabályozás megfelel az aktuális jogi és gazdasági követelményeknek.

Az elégedetlenség inkább abból fakad, hogy túl megengedőnek tartják a szabályozást a vállalkozásokkal szemben (22%). Túl szigorúnak mindössze 5% véli, ambivalens véleménye (bizonyos területeken túl szigorú, másokon túl megengedő) pedig 11%-uknak van.

Bár államigazgatásban dolgozók közül jóval kevesebben adtak ambivalens választ (7%), ugyancsak relatív nagy arányban (29%) voltak azok, akik nem tudtak állást foglalni körükben (29%).

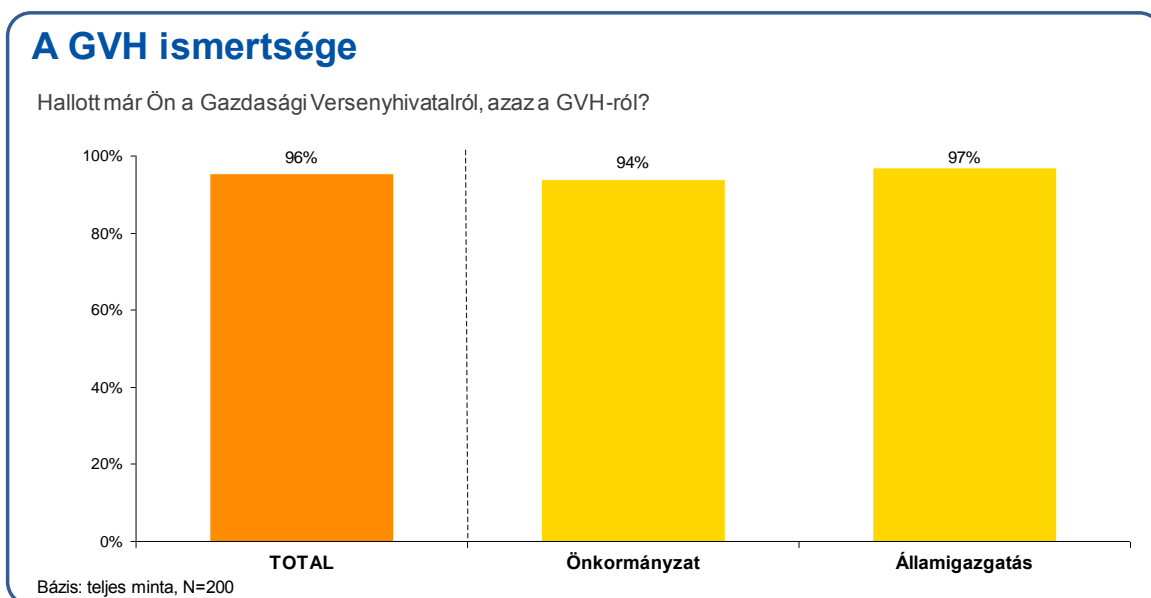

4. A GVH ismertsége, megítélése

A kutatás egyik fő célja volt a GVH ismertségének és megítélésének általános és részletes vizsgálata. A felmért ismeretek érintették a GVH konkrét tevékenységét és jogosultságait is.

4.1. A GVH általános ismertsége

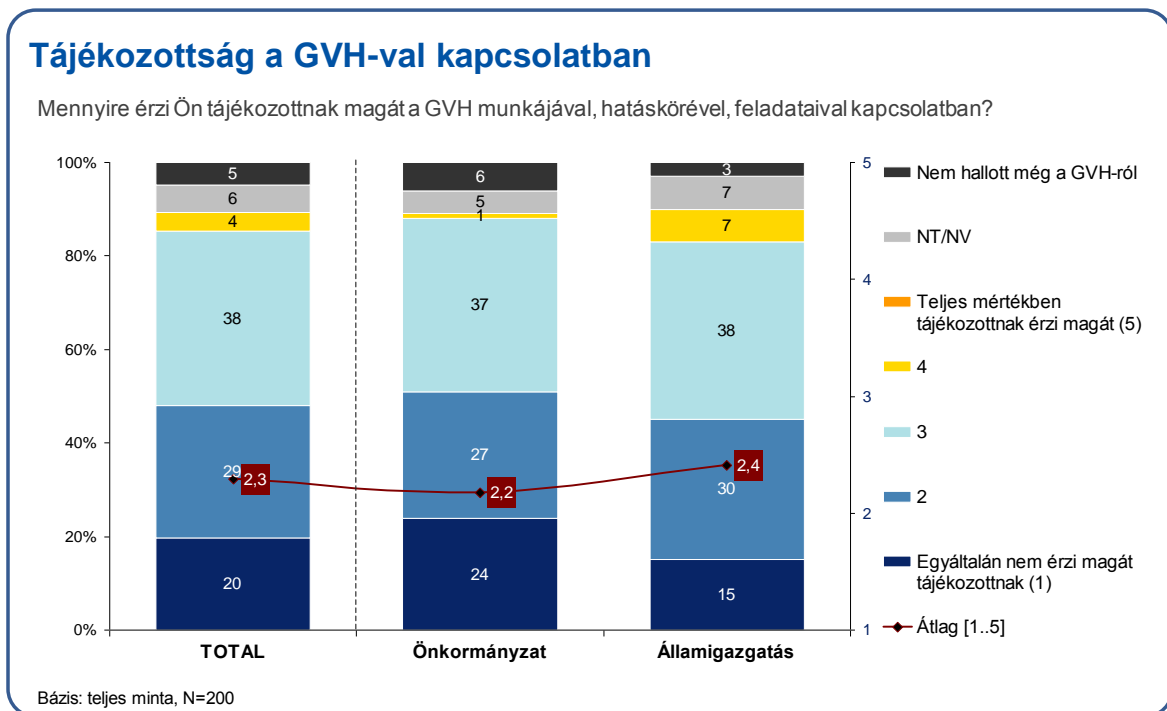
A közigazgatási szakemberek közül szinte mindenki hallott már a GVH-ról; elenyésző, mindössze 4% azoknak az aránya, akik soha nem találkoztak még a versenyhivatal nevével. Az GVH-t ismerők aránya valamivel magasabb az államigazgatási (97%), mint az önkormányzati szakemberek (94%) körében.

A közigazgatási szakemberek között egy sem akadt, aki teljes mértékben tájékozottnak érzi magát a GVH munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban. Az inkább tájékozottak köre (4-es válasz az 1-5-ig terjedő skálán) is viszonylag alacsony, 4%. A legtöbben (38%) közepesre osztályozták ismeretük szintjét, minden második közhivatalnok (49%) pedig bevallottan nem igazán érzi magát tájékozottnak a GVH-val kapcsolatban (ebből 20% egyáltalán nem).

Inkább az önkormányzati szakemberek érzik úgy, hogy a Versenyhivatallal kapcsolatos ismereteik nem elég alaposak.

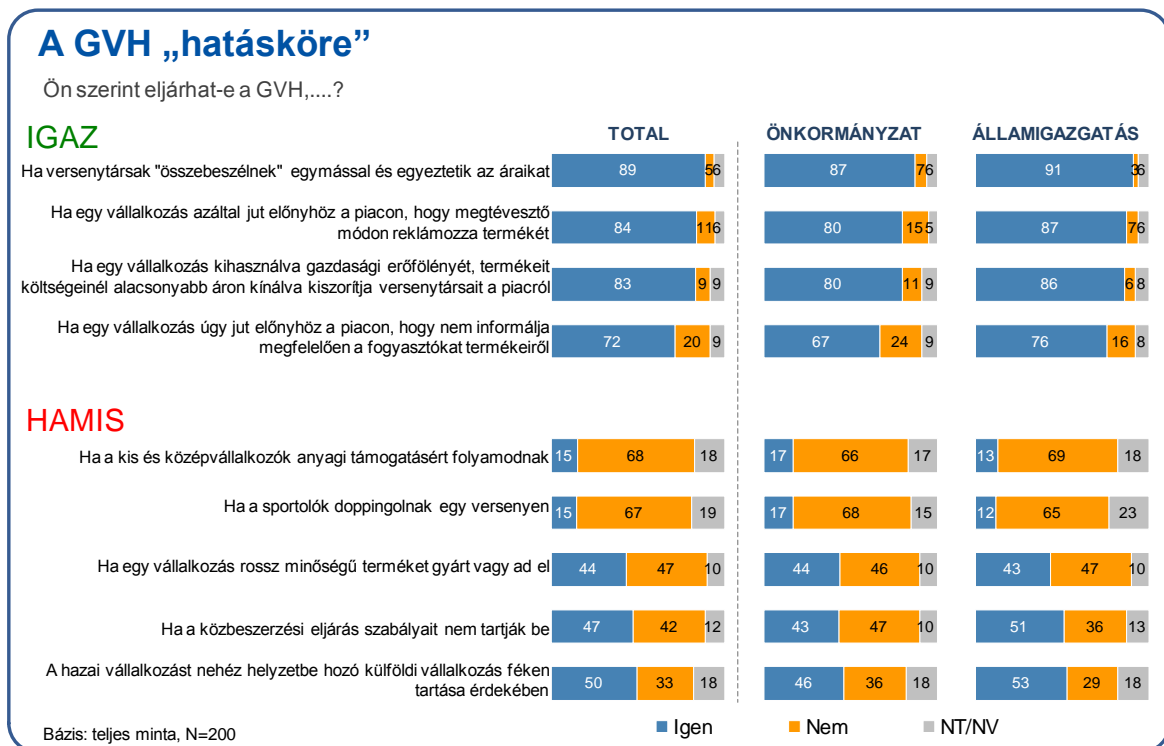

4.2. A GVH hatáskörének, eszközeinek ismerete

Kilenc piaci szituációról kellett eldönteniük a válaszadóknak, hogy azok beletartoz(ná)nak-e a GVH hatáskörébe. A felsorolt ügyekből a valóságban csak négy esik ténylegesen a versenyhivatal kompetenciájába.

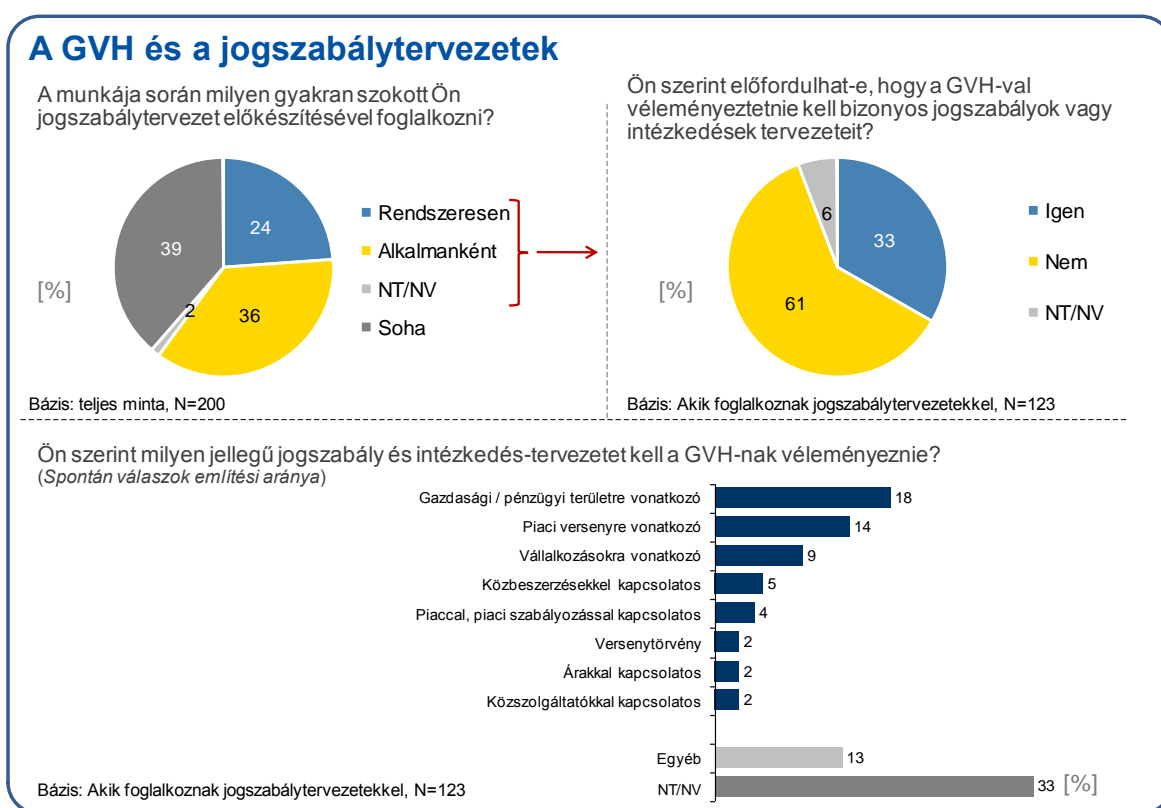
A közigazgatási szakemberek túlnyomó többsége (89%) helyesen a GVH jogkörébe tartozónak tartja azt az esetet, ha a versenytársak összebeszélnek egymással, és egyeztetik az árakat. A többi igaz állítást helyesnek vélők aránya is kifejezetten magas: a megtévesztő módon történő reklámozást 84%, a dömpingár alkalmazását 83%, a fogyasztók nem megfelelő tájékoztatását pedig 72% tartja a GVH hatáskörébe tartozónak.

Elmondható ugyanakkor az is, hogy a GVH hatáskörébe ténylegesen nem sorolható ügyek közül is többről vélték úgy viszonylag sokan, hogy azok a hivatal jogkörébe tartoznak. A megkérdezettek fele gondolja – tévesen –, hogy a GVH feladatkörébe tartozik a hazai vállalkozásokat nehéz helyzetbe hozó külföldi cégek féken tartása, de sokan érezték úgy, hogy a versenyhivatal eljárhat akkor is, ha a közbeszerzési eljárás szabályait nem tartják be (47%), vagy ha egy vállalkozás rossz minőségű termékeket gyárt, illetve ad el (44%).

A megkérdezett közhivatalnokok 61%-a foglalkozik munkája során jogszabálytervezetek előkészítésével, ebből 24% rendszeresen végez ilyen tevékenységet. Azt, hogy a GVH-val véleményeztetni kell bizonyos jogszabályok vagy intézkedések tervezetét, az érintetteknek (a jogszabálytervezeteket előkészítőknak) csak az egyharmada tudja.

Arra a kérdésre, hogy milyen jogszabálytervezeteket kell a GVH-nak véleményeznie, a jogszabálytervezetek előkészítésével foglalkozók egyharmada nem tudott válaszolni, egyértelműen jó választ (piaci versenyre vonatkozó, piaci szabályozással kapcsolatos, árakkal kapcsolatos szabályozás) pedig csak alig minden ötödik adott (20%).

A megkérdezettek több mint fele (57%) nem tudott válaszolni arra, hogy milyen eszközei vannak a GVH-nak a vizsgálatok lefolytatásán kívül a gazdasági verseny elősegítésére. (5%-uk pedig azt mondta, hogy semmi más eszköze nincs.)

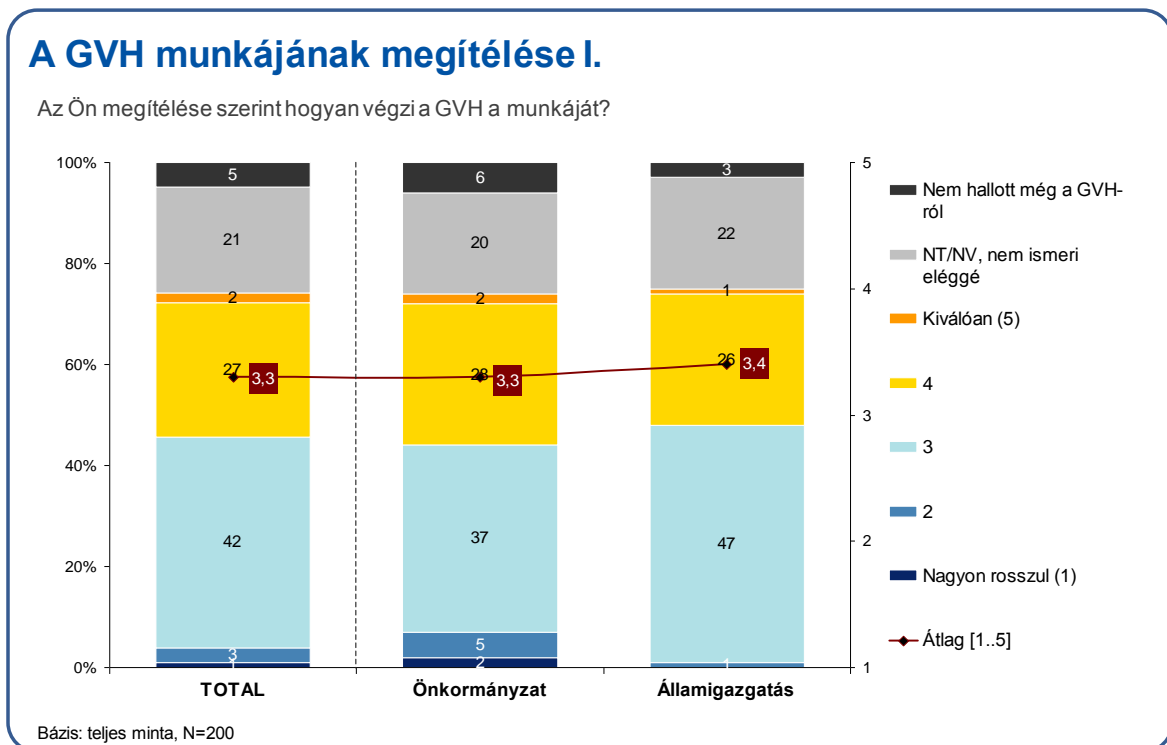
Érdemi választ mindössze 38%-uk adott. Ezek között összességében kevesebb volt az egyértelműen helyes – többnyire valamilyen versenykultúrával vagy versenypártolással kapcsolatos – válasz (az érdemi válaszok 28%-a), mint a helytelen vagy semmitmondó (54%)⁶.

Vizsgálatok folytatásán kívül milyen más eszközei vannak a GVH-nak a gazdasági verseny elősegítésére?		
<i>Spontán említések</i> <i>Bázis: teljes minta (N=200)</i>	Említések száma	Százalékos arány
Egyértelműen helyes válaszok		
Tájékoztatás	10	5%
Perek indítása	5	3%
Felmérések, elemzések	3	2%
Tanácsadás, segítség nyújtás	2	1%
Nyilvánosság, sajtó megjelenés	2	1%
Kétértelmű válaszok		
Jogszabály alkotás, előkészítés	9	5%
Javaslattevés	6	3%
Alapvetően helytelen vagy semmitmondó válaszok		
Szankcionálás, büntetés	34	17%
Ellenőrzés	3	2%
Egyéb	6	3%
Semmi más	10	5%
NT/NV	114	57%

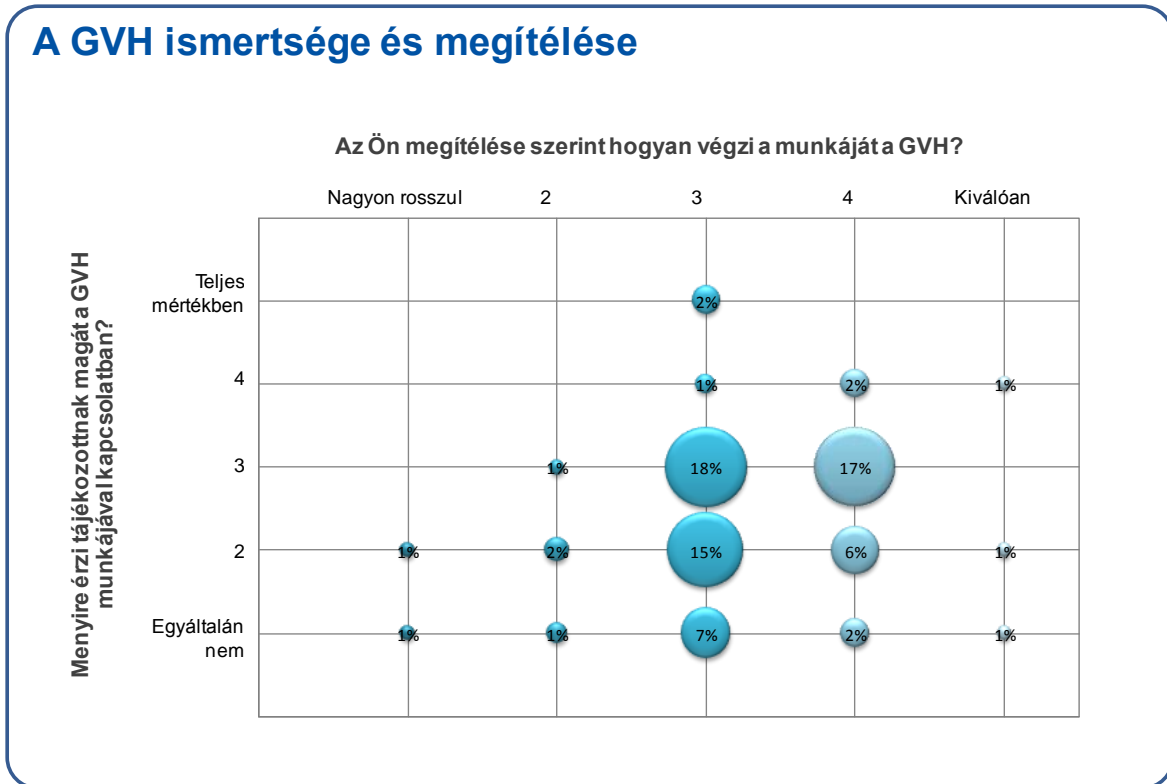
⁶ A válaszlehetőségek besorolása a GVH instrukciói szerint történt meg. A válaszok közül néhány csak bizonyos megszorításokkal igaz, attól függően, hogy mire gondolt a válaszadó; (például az állásfoglalás, amennyiben a GVH versenypártolási tevékenységéhez tartozó ajánlást jelent, a helyes válaszok közé sorolódna, de ha valami mást, például eljárással kapcsolatos „állásfoglalást”, akkor helytelen vagy semmitmondó válasznak számítana). Ezek a válaszok a „Kétértelmű válaszok” kategóriába kerültek. Az „Alapvetően helytelen vagy semmitmondó válaszok” közé soroltuk az olyan tevékenységek említését is, amelyek egyébként is beletartoznak a GVH vizsgálatának folyamatába, tehát a valóságban nem jelentenek azon túlmutatató eszközöket (pl. szankcionálás, büntetés, ellenőrzés).

4.3. A GVH megítélése

A GVH munkájának értékelésére a válaszadók háromnegyede (74%) vállalkozott. A közigazgatási szakemberek 29%-a gondolja úgy, hogy a GVH jól vagy kiválóan végzi a munkáját, 42% adott semleges, 4%-uk pedig rossz vagy nagyon rossz értékelést. Az államigazgatásban dolgozók közül jóval többen adtak semleges választ (47%), mint az önkormányzati szakemberek körében (37%).

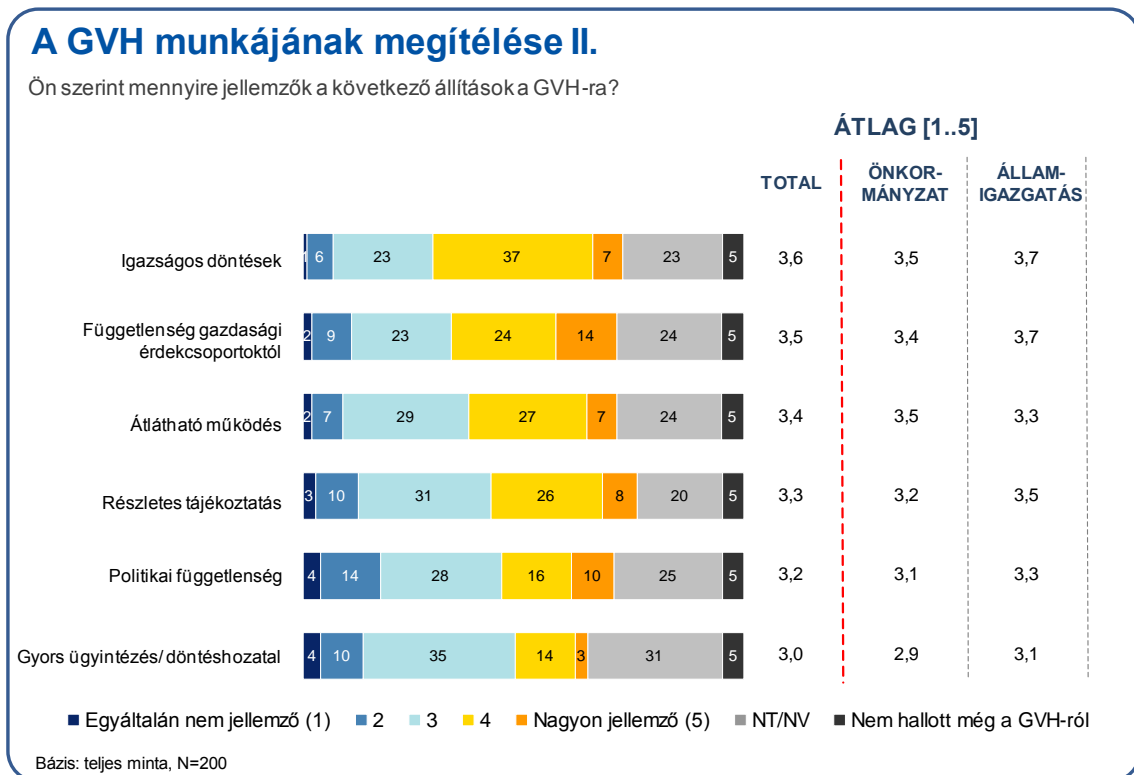
Nincs szignifikáns összefüggés aközött, hogy mennyire érzi magát egy közhivatalnok tájékozottnak a GVH munkájával kapcsolatban és mennyire elégedett azzal. A legjellemzőbb kombináció a közepesen tájékozott és a közepesen vagy inkább elégedett válaszadó.

A GVH munkáját különböző szempontok alapján is véleményezniük kellett a válaszadóknak. El kellett dönteniük, hogy mennyire jellemzik a GVH-t például az igazságos döntések, az átlátható működés stb. A legtöbben a tájékoztatás részletessége (75%), a legkevesebben pedig az ügyintézés, döntéshozatal sebessége alapján (64%) tudták megítélni a GVH munkáját.

A véleményt alkotók nagyobb része tartja jellemzőnek a GVH-ra a pozitív jellemzők (szinte) mindegyikét, mint ahányan úgy érzik, hogy az adott állítás nem (igazán) jellemzi a hivatalt. Az átlagok alapján kialakult sorrendiséget tekintve leginkább az igazságos döntéseket és a gazdasági érdekcsoportoktól való függetlenséget tartják a GVH sajátjának a felsoroltak közül (az 1-5-ig terjedő skálán történő értékelések átlaga: 3,6 ill. 3,5). Összességében a legkevésbé a gyorsaságot érzik jellemzőnek a GVH-ra (mindössze 17%).

Az államigazgatásban dolgozók (az átlátható működés kivételével) minden pozitív állítást valamivel nagyobb arányban társítanak a GVH-hoz, mint az önkormányzati szakemberek.

Korreláció elemzés segítségével vizsgáltuk, hogy mennyire szorosan kötődnek a fent bemutatott jellemzők a GVH általános megítéléséhez, azaz másképpen fogalmazva mely területeken kialakult percepciók mentén formálódik az általános vélemény.

A GVH-ról kialakult általános kép az igazságosságnak és a tájékoztatás részletességének a megítélésével van a leginkább szoros kapcsolatban. A többi vizsgált tényező esetében a korrelációs együtthatók valamivel alacsonyabbak.

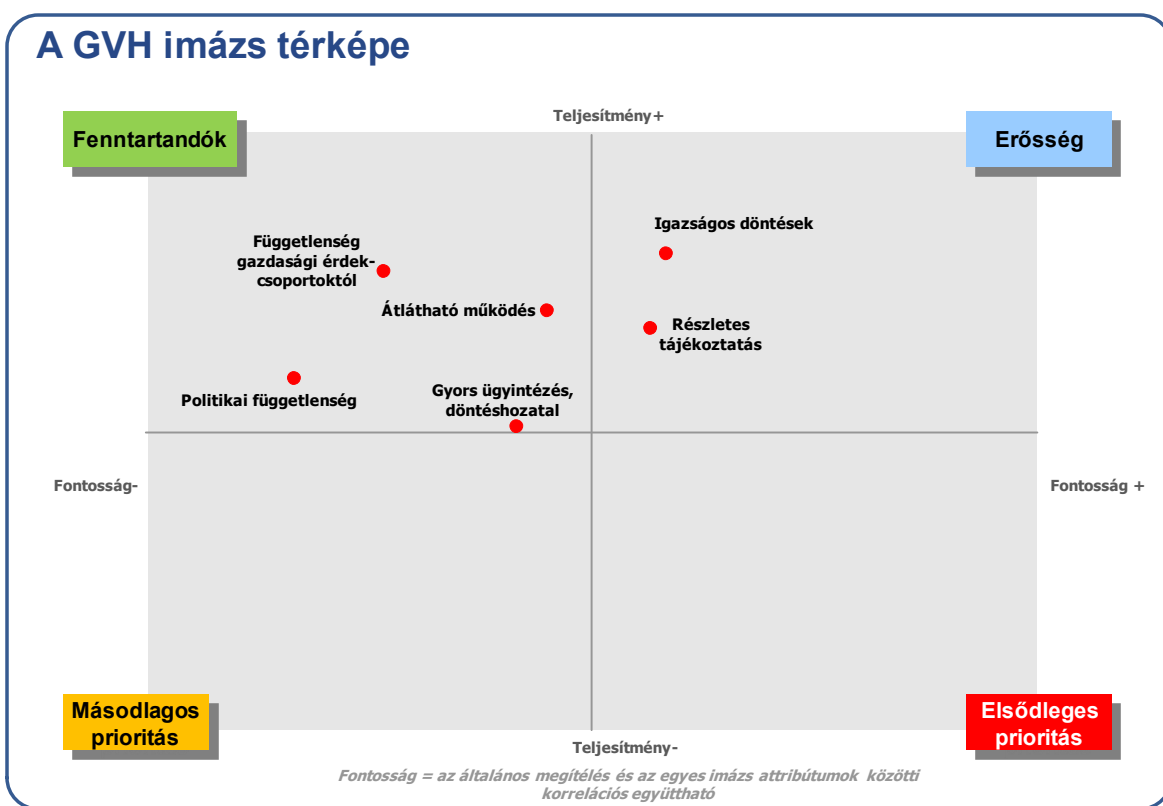
	Korrelációs együttható (r)	Fontossági sorrend	Teljesítmény (átlag 1-5-ig skálán)	A teljesítmény sorrendje
Igazságos döntések	0,55	1.	3,60	1.
Részletes tájékoztatás	0,54	2.	3,35	4.
Átlátható működés	0,47	3.	3,41	3.
Gyors ügyintézés, döntéshozatal	0,45	4.	3,02	6.
Függetlenség gazdasági érdekcsoportoktól	0,36	5.	3,54	2.
Politikai függetlenség	0,30	6.	3,18	5.

Egy úgynevezett imázstérképen együtt jelenítettük meg az egyes jellemzők fontosságát⁷, illetve a GVH (érzékel) teljesítményét e jellemzők szerint. Az ábrát négy területre osztja a két mutató (fontosság és teljesítmény) középértékénél húzott vonal. A felső két szegmensben vannak a jobban teljesítő elemek, az alsókban a gyengébbek. A jobb oldalon találjuk a fontosabb jellemzőket, a bal oldalon a kevésbé fontosakat.

Ez alapján a jobb felső területen helyezkednek el a GVH erősségei, vagyis azok a jellemzők, amelyekkel elégedettek a válaszadók és egyúttal fontosak is. Ide két tényező került a közigazgatási szakemberek esetén: az igazságosság és a részletes tájékoztatás.

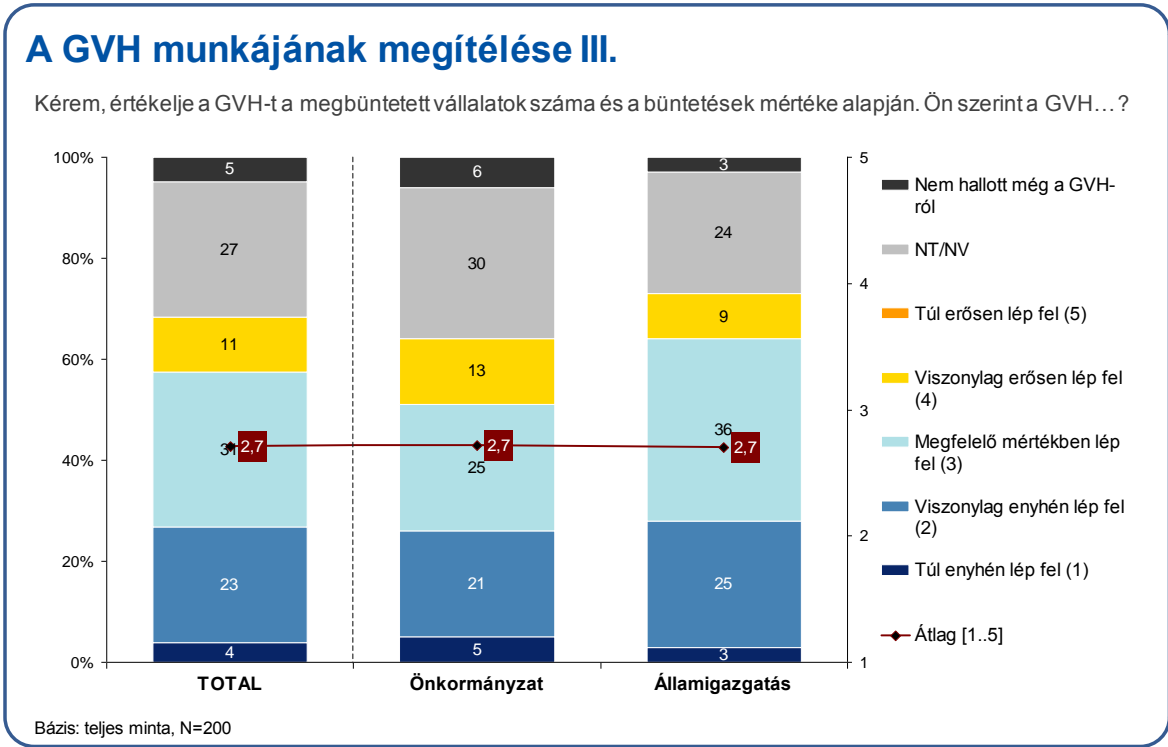
Az összes többi tényező a fenntartandó attribútumok közé került, vagyis kevésbé fontosak, de a GVH megítélése e szempontok szerint is kedvező.

⁷ A fontosságot az adott jellemző és a GVH összteljesítménye közötti korreláció alapján határoztuk meg.

Az idei felmérés kitért a GVH „szigorúságával” kapcsolatos véleményekre is. A megkérdezettek közel egyharmada nem tudta minősíteni a GVH-t ebből a szempontból, a relatív többség, majdnem minden harmadik válaszadó (31%) ugyanakkor úgy gondolja, hogy a GVH fellépése pont megfelelő a megbüntetett vállalatok száma és a büntetések mértéke alapján. A kevésbé elégedettek többsége a viszonylag enyhe (23%) vagy túlzottan enyhe (4%) fellépést kéri számon a hivataltól, míg engedékenyebb politikát a közigazgatási szakemberek 11%-a szorgalmazna.

Az államigazgatási szakemberek közül ennél a kérdésnél többen adtak érdemi választ, mint az önkormányzatoknál dolgozók, de az értékeléseik átlaga között nincs különbség.

5. Összesített ismereti mutató

Három, az előzőekben bemutatott, a magyar versenyszabályozásra vonatkozó kérdésből (mire vonatkoznak a Versenytörvény előírásai; mi a célja a Versenytörvénynek; milyen ügyekben járhat el a GVH) képeztünk egy összesített ismereti mutatót. Ez az index azt mutatja meg, hogy egy adott válaszadó az összes ezzel kapcsolatos kérdés hány százalékára adott helyes választ. Azok, akik még nem hallottak korábban a Versenytörvényről automatikusan az utolsó („Nem ismeri”) csoportba kerültek, függetlenül attól, hogy az – index részét képező – zárt kérdések közül hányra adtak helyes választ.

Ez alapján a közigazgatási szakemberek közel egynegyede (23%) nagyon jól tájékozott a versenyszabályozással kapcsolatban (a kérdések több mint háromnegyedére helyes választ adott), és további egyharmaduk (34%) ismeri azt elég jól (a jó válaszok aránya 51-75%). Minden ötödik válaszadó (20%) tartozik a kevésbé tájékozottak közé (azaz az előbb említett kérdésekre többször adott rossz, mint helyes választ). A közigazgatásban dolgozók egynegyede (24%) pedig egyáltalán nem tájékozott a hazai versenyszabályozással kapcsolatban (azaz a kérdések maximum egynegyedére adott jó választ, vagy nem is hallott még a Versenytörvényről).

A hazai versenyszabályozást jobban ismerik az államigazgatásban dolgozók, mint az önkormányzatok szakemberei (magasabb körükben a nagyon jól ismerők aránya és alacsonyabb az egyáltalán nem ismerőké).

